

11-OJI TARPTAUTINĖ
MOKSLINĖ KONFERENCIJA
„JONO PUZINO SKAITYMAI“

MININT 100-ĄSIAS
PROF. MARIJOS GIMBUTIENĖS
GIMIMO METINES

ATGIMSTANTI

**SENOJI
EUROPA**

PROGRAMA IR PRANEŠIMŲ SANTRAUKOS

THE 11TH INTERNATIONAL
SCIENTIFIC READINGS
OF PROF. JONAS PUZINAS

THE CENTENNIAL
OF MARIJA GIMBUTIENE
BIRTHDATE

THE NEW

**OLD
EUROPE**

PROGRAMME AND ABSTRACTS

NAUJIENOS IŠ SENOSIOS EUROPOS RYTINIŲ PAKRAŠČIŲ

Dr. Mykhailo Videiko

Boriso Grinčenko Kijevo universitetas

Marija Gimbutienė sukūrė įspūdingą Senosios Europos paveikslą, šalia kitų naudo-dama ir Tripolės kultūros medžiagą. Nuo pat pradžių ji atkreipė dėmesį į XX a. 70-tųjų archeologinius atradimus, būtent į informaciją apie mega-gyvenvietes. Bet prieš 50 metų jų tyrimai tik buvo beprasidedą ir ši tema nebuvo ypatingai populiari tarp tyrė-jų už Ukrainos ribų. Šiandien naujienos apie gyvenimą Senosios Europos rytiniuose pakraščiuose, kur prieš 6000 metų buvo kuriamos milžiniškos gyvenvietės, pasirodo pirmaujančių archeologų publikacijų puslapiuose ir tapo diskusijų tarp įvairių šalių archeologų objektu.

Šiose naujienose yra ne tik informacija apie didesnį nei manyta anksčiau gyvena-mųjų buveinių skaičių, bet, atitinkamai, ir didesnį gyventojų skaičių. Dar reikėtų pami-nėti informaciją apie didelio masto įtvirtinimų aplink šias vietas, daugybės keramikos dirbtuvių su sudėtingomis krosnimis, įvairių visuomeninių pastatų statybą. Kai kurie iš jų yra itin įspūdingo dydžio ir siekia daugiau nei tūkstančio kvadratinų metrų plotą. Altorių buvimas tyrinėtuose pastatuose leidžia kalbėti apie šventyklų egzistavimą, o dydžių ir išdėstymo sistema gyvenvietėse – apie tam tikrą religinių pastatų hierarchi-jos buvimą. Tokios mega-gyvenvietės buvo ekonominiai, kariniai, dvasiniai ir politiniai centrai, apsupti mažesnių gyvenviečių. Iš esmės galime kalbėti apie naują reiškinį, pa-lyginus su ankstesniais įvairių socialinės organizacijos apraiškų etapais.

Tuo pat metu archeologiniai atradimai pietryčių ir centrinėje Senosios Europos da-lyse atskleidė, kad tokių centrų atsiradimo laikas turėtų būti datuojamas tūkstančiu metų anksčiau. Visgi, čia šie centrai po 4300–4200 m. pr. Kr. išgyveno nuosmukį, o ry-tuose po dviejų šimtmečių klestėjo. Šie atradimai sukėlė diskusiją apie senųjų Europos žemdirbių urbanizacijos proceso pradžią. Taigi, naujienos iš rytinių Senosios Europos pakraščių atskleidžia naujų svarbių detalių šalia jau ir taip dramatiškos jos istorijos.

NEWS FROM THE EASTERN BORDERS OF OLD EUROPE

Dr. Mykhailo Videiko

Reiv Borys Grinchenko University

Maria Gimbutas created an impressive picture of Old Europe, using, among oth-ers, materials from Trypillia Culture. From the very beginning, she took into account new archaeological discoveries from the 70s of the 20th century, namely information about the large settlements. But fifty years ago, their studies were just beginning and this topic was not particularly popular among researchers outside of Ukraine. Today, news about life on the eastern borders of Old Europe, where these mega-sites, ap-peared more than 6000 years ago, appeared on the pages of leading archaeological publications and became the subject of discussions between archaeologists from dif-ferent countries.

Among this news is not only the discovery of more than previously thought the number of dwellings and, accordingly, a larger number of inhabitants. To this should be added information about the large-scale fortifications around this sites, numerous pottery workshops with sophisticated kilns, various public buildings. Some of them have reached impressive size of more than a thousand square meters. The presence of altars in the studied buildings gives grounds to speak about the existence of tem-ples, and the difference in size and system of location in the settlements - about the presence of a certain hierarchy of religious buildings. Such mega-settlements were economic, military, spiritual and political centers, surrounded by smaller sites. In gen-eral, we can talk about a fundamentally new compared to previous stages of the type of social organization in its various manifestations.

At the same time, archaeological discoveries in the south-eastern and central parts of Old Europe have shown that the time of appearance of such centers should be dated to a thousand years earlier. However, there they experienced decline after 4300-4200 BC, while in the East they flourished two centuries later. These discoveries sparked a debate about the beginning of the process of urbanization among the an-cient farmers of Europe. Thus, news from the eastern borders of Old Europe add new important details to its dramatic history.